

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

V. De Ritibus & caeremonijs obseruandis per sacerdotem deportantem
Monstrantiam cum SS. Sacramento in Proceßionibus eiusdem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

TITVLVS V.

De Ritibus & Caremonijs obseruandis per Sacerdotem deportantem Monstrantiam cum SS. Sacramento in Processionibus eiusdem.

1. **S**I statim finito Sacro coram SS. Sacramen- Gauantus
comment. in
Rubr. Miss.
Part. 2. Tit.
14. n. 16 &
pag 4. tit. 12.
num. 3. to patenter exposito, celebrato ; facienda est processio cum SS. Sacramento, Celebrans finita Missa statim facta genuflexione in medio super suppedaneum altaris descendens per gradus laterales retrahit se extra cornu Epistolæ, ibique in plano deponit Planetam & manipulum accipit pluuiale album adiuantibus Diacono & Subdiacono, qui etiam ibidem suos manipulos deponunt.
2. Tum per planum inter Ministros sacros eleuantes pluuiale eius, si commodè fieri potest, accedit ad medium altaris, vbi cum eis in plana terra vtroque flectit genu, & se profundè inclinatur antè & post ; deinde surgit & genuflectit super infimum gradum Altaris, vbi aliquantulum orat cum ipsis Ministris.
3. Facta oratione à Celebrante, ipse surgit & Gauantus
part. 4. tit.
12. n. 3. accepto cochleari ac Diacono Nauculam thuris porrigente ter imponit incensum duobus thuribus sine benedictione : mox genuflexus in medio supremi Altaris gradus, accepto altero ex thuribus, atque facta inclinatione, triplici ductu incensat SS. Sacramentum in tabernaculo ostensorio positum, Ministris eleuantibus partes anteriores Pluualis, & se inclinantibus simul cum Celebrantè antè & post.

4. Deinde

Cerem. Epis.
lib. 2. 33.

4. Deinde Celebrans reddit Thuribulum Diacono à dextris genuflexo. Tum Ministri Sacri accepto velo oblongo sericeo albo d manu Cæremoniarij illud ita extendunt super humeros Celebrantis adhuc genuflectentis & aciculis firmiter, adiuuante etiam Cæremoniario, ut æqualiter fluat super brachia & manus eius.

Gavantus
part. 4. tit.
22. num. 4.

5. Mox Diaconus accedit ad Altare, ubi factâ genuflexione capit Monstrantiam cum Maximo Sacramento, quam Celebranti adhuc genuflectenti sine vlla reuerentia tradit, qui illam capit dextrâ nudâ per nodum, sinistrâ vero nuda per pedem: ita ut imago Christi quæ est in Hostia respiciat populum. Quo facto manus Celebrantis Diaconus tegit extremitatibus veli oblongi, ita ut nullo modo appareant sed tantum SS. Sacramentum pateat in Monstrantia; quo facto iterum genuflectit.

6. Mox Celebrans cum Monstrantia, SS. Sacramenti surgit, & ad planum supremi gradus ascendit, atque Sacramentum ante faciem tenens ibi ad populum se convertit, & interim Diaconus & Subdiaconus, mutant loca sua ut ille in processione incedat à dextris, & ille à sinistris Celebrantis hinc inde, & ambo sic assistentes fimbrias anteriores Pluuiæ, & cum opus est, brachia eius subleuant.

7. Postquam Celebrans conuerterit se eum Monstrantia SS. Sacramenti ad populum, tunc & non prius Cantores adhuc genuflexi intonant deuotè Hymnum *Pange lingua, &c.* atque statim omnes surgunt, & Chorus Hymnum grauitè & deuotè profequitur.

8. Deinde si ordo Processionis ad Celebrantem venit ipse medius inter Diaconum & Subdiaconum descendit sub vmbellam tenens Monstrantiam

Monstrantiam cum SS. Sacramento ferè ob oculos, quos in eandem semper piè defixos habebit.

9. Per viam Processionis Celebrans submissa voce recitat aliquos Psalmos vel Hymnos respondentibus Diacono & Subdiacono sibi assistentibus; non enim convenit quidquam cum alijs cantare, nisi fortè essent pauci admodum Clerici, & necessitas maxima ad id cogat.

Carem. Epif. lib. 2. c. 33.

10. Quando via processionis longior fuerit, poterit Celebrans in locis, aut altaribus ad hoc decentissimè ornatis deponere SS. Sacramentum super Corporale priùs explicatum, ibi autem Diaconus genuflectit, accipit SS. Sacramentum, illud ponit super Corporale, ministrat incensum Celebranti de more: Celebrans genuflectus illud ter incensat, interim & non priùs Cantores, dum inchoat incensationem Celebrans, cantant Vers. *Tantum ergo Sacramentum, vel O Salutaris Hostia, vel Panis Angelicus sit panis hominum* ex hymnis festi SS. Sacramenti, aut aliud. Quo facto duo Cantores subdunt versum *Panem de cælo, &c.* Chorus verò respondet *omne delectamentum &c.* Tum Celebrans surgit, & dicit *Domine vobiscum, & Orationem Deus qui nobis, &c.* ex libro quem Diaconus & Subdiaconus genuflecti sustinent hinc inde ante eum. Responso à Choro *Amen*, Celebrans nihil addens, ascendit ad altare, genuflectit, & sine alterius ministerio accipit velatis manibus, ut priùs, Monstrantiam cum SS. Sacramento, & vertens se ad populum prosequitur Processionem. Hoc tamen passim non fiat ad singula altaria, vel loca ornata in vijs, sed semel tantum ac iterum arbitrio Celebrantis; frequentes enim stationes videntur importanx, & sæpè ordinem Processionis pervertunt.

Carem. Epif. lib. 2. cap. 33.

11. Quando plures sunt Sacerdotes qui in via Procet-

M

Procet-

Thuribulum
im Ministi
eo albo d
ndunt supe
ufllectentis
ciam Care
achia & ma
are, vbi fr
im cum ut
ranti adhu
dit, qui il
nistrâ vero
i quæ est in
cto manus
acibus velli
sed tantum
oria; quo
cia, SS. Sa
em gradus
iem tenent
im Diacon
ia ut ille in
e à sinistris
assistentes
n opus est,
erit se eum
lum, tunc
i intonant
que statim
grauiter &
Celebran
& Sub
gens Mon
strantiam

Processionis per vices deportaturi sunt SS. Sacramentum, tunc quando peruentum fuerit ad altare primæ stationis primus Sacerdos deportans positâ in ipso Altari Monstrantia cum SS. Sacramento genuflectit, atque statim surgens imponit thuribulo sine benedictione deinde in supremo Altaris gradu genuflectit SS. Sacramentum reuerenter thurificabit tripliciductu, Cantoribus interim canentibus Responsorium, Antiphonam, aut partem Hymni eodem SS. Sacramento aut Patrono istius Ecclesiæ cum versiculo paruo & Responsorio. Quod dicto primus Sacerdos stans ex libro quem Ministri Sacri hinc inde genuflexi tenebunt cantabit Collectam conuenientem. Quâ finitâ idem primus Sacerdos præuisâ genuflexione accipit Monstrantiam cum SS. Sacramento, & vertens se ad populum super eum, semel signum crucis facit nihil dicens, atque eandem Monstrantiam reuerenter tradit sequenti Sacerdoti ibidem genuflectenti, & statim atque illam in manibus illius reliquerit, genuflectit & surgit cum eodem Sacerdote, qui cum ipsa Monstrantia SS. Sacramenti in supremo altaris gradu vertens se ad populum sine vlla benedictione prosequitur Processionem ad stationem sequentem: hæc multi in locis ita practicantur, sed tamen saniori iudicio submituntur.

12. In fine Processionis postquam Sacerdos ascenderit secundum Altaris gradû, deponit SS. Sacramentum in manus Diaconi genuflexi in planisuppeditanei ad cornu Epistolæ quasi vertentes eidem cornu, & hic surgit & reuerenter illud collocat super medium Corporalis extensæ super Altare, non omninò renes vertens Celebranti ob eius reuerentiam, nec statim illud ponit super altare, sed tantillum expectat ut Celebrans

brans illud adoret. Sic autem illud ponit ut imago Christi in Hostia Sacra expressa populum respiciat, tum Diaconus genuflectit & accedit erectus ad dexteram Celebrantis, cuius velum non adhuc remouetur ab humeris eius, qui infra daturus est benedictionem.

13. Postquam Celebrans dederit SS. Sacramentum Diacono statim genuflectit, & illo deposito super altare ab eodem Diacono, ibidem stans ponit thus in alterum thuribulum, ministrante Diacono nauiculam & genuflexus SS. Sacramentum ter, de more incensat.

*Carem Epif.
lib. 2. cap. 31.*

14. Interim Cantores statim ac Celebrans incipit incensationem, & non prius incipiunt versus *Tantum ergo* & prosequuntur eundem cum sequenti versu *Genitori Genitoque, &c.*

*Rit. Rom de
proc. SS
Sacramenti.*

15. Dicto versu *Genitori* cantatur versus *Panem de caelo, &c.* à duobus Cantoribus genuflexis, Chorus verò respondet, *Omne delectamentum, &c.* Tum Celebrans surgit & dicit *Dominus vobiscum,* & orationem *Deus qui nobis, &c.* ex libro quem Sacri Ministri genuflexi sustinent hinc inde ante eum. In fine Orationis dicitur tantum brevis conclusio *Qui uiuus & regnas. Per omnia secula seculorum,* ut in Rituali Romano & non adhibetur longior, quia tantum additur ad Missam & Horas.

*Rit. Rom.
loco citat.*

16. Responso à Choro *Amen,* Celebrans nihil addens ascendit ad Altare, genuflectit, & sine alterius ministerio accipit velatis manibus, ut prius, Monstrantiam cum SS. Sacramento, & vertens se ad populum per latus suam dextrum, tenens manu dextra nodum, sinistra verò pedem Monstrantiae, ut prius, ante pectus benedicit populum semel tantum nihil dicens, in modum crucis, facie Hostiae ad eundem versa, & gyrum per-

*Gauantus
par. 4. tit. 12
num. 7.*

ficiens, Monstrantiam cum SS. Sacramento collocat super altare.

17. Interim dum Celebrans benedicit, Ministri hinc inde genuflexi, & inclinati facie versus SS. Sacramentum, eleuant partes anteriores Plurimalis illius.

Gavantus
part. 4. tit.
12. num. 8.

18. Deposito SS. Sacramento à Celebrante super Altare, ipse statim, genuflexione facta, descendit ad secundum gradum, vt prius, id est genuflectens in primo gradu, ibique amoto ab eo per Subdiaconum aut Cæremoniarum velonem, manet cum alijs ministris genuflexus donec Ministrantia cum SS. Sacramento per Diaconum intra Tabernaculum maius aut super altiorementaris locum, si expositum manebit, reponatur amplius, non incensatur iuxta Rit. Rom. & Cæremon. Episc. sufficit enim vnica incensatio statim post reditum processionis vt supra, contra multos qui multoties absque ratione valida illud incensant.

Cæremon. Episc.
lib. 2. cap. 33.
Rit. Rom.
tit. de Process. SS. Sacramenti.

19. Diaconus postquam reposuerit SS. Sacramentum, facta genuflexione, descendit ad dextram Celebrantis, vbi genuflectit; mox omnes surgentes, acceptis biretis recedunt in Sacristiam, Thuriferarijs præcedentibus, & Subdiacono cum Cruce, quam prius recepit de loco suo in medio Ceroferariorum, quos sequantur Cæremoniarum, Ministri sacri & Celebrans.

20. Si SS. Sacramentum maneat expositum, eo calu, nec Celebrans, nec ministri, nec alij regunt capita intra Presbyterium, sed extra tantum, nec candelæ extinguuntur, nisi etiam extra illud. At si includatur, Celebrans & ministri eo incluso acceptis biretis regunt capita sua ante Altare, & tunc omnes extinguunt candelas.

ANNOTATIONES.

§. 1. Publicæ, Sacraque Processiones, seu Supplicationes, quibus ex antiquissimo SS. Patrum instituto, Catholica Ecclesia, vel ad excitandum fidelium pietatem

tatem
gratia
dum v
bent,
saluta
tes a D
re, & e
rit, Pa
§. 2.
certis
ta Ma
& in L
minor
mini,
bus pr
§. 3.
rijs ac
ex Epi
cum e
§. 4.
cerem
remo
causa
ma cu
turba
cente
§. 5.
Proce
que E
borib
nibu
orne
pite
§.
ordis
ligio
Proc
cund
ne p
§.
& Co
de fa
cio i
nis p
abiti

tatem, vel ad commemoranda Dei beneficia, eique gratias agendas, vel ad diuinum auxilium implorandum, uti conuenit, qua pars est religione celebrari debent, continent enim magna, ac diuina mysteria & salutare Christianæ pietatis fructus eas pie exequentes a Deo consequuntur, de quibus fideles præmonere, & erudire, quo tempore magis opportunum, fuerit, Parochorum officium est.

Rit. Rom. tit. De Process.

§. 2. Processiones quædam sunt ordinariæ, quæ fiunt certis diebus per annum, ut in festo Purificationis Beate Mariæ semper Virginis, & in Dominica Palmarum, & in Litanij maioribus in festo Sancti Marci, & in minoribus Rogationum triduo ante Ascensionem Domini, & in festo Corporis Christi, vel alijs etiam diebus pro consuetudine Ecclesiarum.

Rit. Rom. loco cit.

§. 3. Quædam verò sunt extraordinariæ, quæ varijs ac publicis Ecclesiæ de causis in dies indicuntur ex Episcoporum Diocesano iussu, decreto; vel cum expresso eorum consensu.

§. 4. Ut Processio SS. Sacramenti secundum debitas ceremonias, in honorem tanti Sacramenti fiat, & ad remouendas omnes contentiones, & lites, quæ forte causâ præcedentiæ oriri possent, & in ipso actu maxima cum indecentia, & scandalo Processionem ipsam turbare, cura eius erit ad quem pertinet, ut omnia decenter, & diligenter præparentur, & præuideantur.

Carens Episc. lib. 2. c. 33.

§. 5. Imprimis ut plateæ omnes, quas transitura est Processio, mudentur, & obstacula remoueantur, ipsæque Ecclesiæ & viarum parietes tapetibus, aulæis, arboribus, frondibus, floribus, gramine, & sacris imaginibus, quoad fieri poterit & locus patietur, decentur ornentur; figuris quibuscumque vanis aut tali hospite indignis, procul amotis.

Car. Episc. loco citat

Rit. Rom. de process. in festo SS. Corp. Christi in princ.

§. 6. Item fiat rotulus, in quo describantur per ordinem omnes tam laicorum Confraternitates, Religiosi, & Clerus, quàm etiam alij quicumque, qui Processioni interesse consueuerunt, vel debent, ut secundum debitum ordinem absque aliqua contentione procedatur.

§. 7. Quod si quæ præcedentiæ lis inter Religiosos, & Confraternitates seu laicos pendeat, quæ non tam de facile terminari valeat, potest, ut absque præiudicio iurium ambarum partium in assignato Processionis procedere vel omnino ab huiusmodi processione abstinere donec lis fuerit determinata.

§. 8. Ipsa processionis die summo mane preparandum est per Sacristam vel alios ministros baldachinum pulchrum super SS. Sacramentum deferendum nec non personam qualificatam pro deportatione eisdem designandam.

§. 9. item duo thuribula, cum nauicalis & thure.

§. 10. Velum quoque sericeum amplum album, aratum, seu perpulchre ornatum ponendum super thimeros Sacerdotis deportaturi SS. Sacramentum.

§. 11. Item funalia, seu candelae ex cera alba in numero sufficienti. Omnes enim tam Clerici Sacerdotes quam Religiosi & laici debent, si fieri possit, in processione, si non funalia, saltem candelas catenatas accensas manibus portare, & praesertim Clerici aptatis ad easdem candelas, si opus sit, vasculis quibusdam ad modum extintoriorum inuersorum, ut ijs recipiatur cera effluens ex candelis ne vestes & paramenta eorum inficiantur cera effluente.

§. 12. Super altare in quo SS. Sacramentum exponitur debet erigatur aliquis locus eminentior seu Tabernaculum aliquod pulchrum & altum in quo ponitur Corporale, seu palla benedicta paulo amplior superponenda SS. Sacramento.

§. 13. Parantur insuper per vias aut alia loca per quas transeundum est, una, aut duae, vel ad summum tres mensae in modum Altarium quae decentissime cum luminibus & pretiosis paramentis, ac mappis mundam contegantur, cum palla aut Corporali desuper in eius medio, nisi forte bursa cum Corporali deferatur ab aliquo, ut inseruiat, prout opus erit, & non est necessarium, ut super eadem mensa ponatur Altare portatile contra quosdam.

§. 14. Eleuato SS. Sacramento, ac etiam ante, si opus erit, processio secundum ordinem in rotulo descriptum dirigatur, & procedit hoc videlicet ordine.

§. 15. Primum occupant locum catecheticae Institutiones puerorum ac puellarum, si quae sint, vexillis proprijs distinctae, ac suauibus melodijs Deum laudantes.

§. 16. Deinde praecedunt Confraternitates laicorum, ante quamlibet sodalitatem Crux deferri debet cum proprio item vexillo prope summitatem hastae appento, ipsa cruce quae mediocris formae esse debet superposita, velum illud coloris sit Sodalitatis propriae

*Cerem. Episc.
lib. 2. ca. 33.*

*Cerem. Episc.
lib. 2. ca. 33.*

*Rit. Rom. rito
de Process.*

pria
que
angu
§.
tatis,
prae
Cru
ordi
defer
crete
ad in
facu
pend
ferer
§.
into
liore
§.
ster
inter
cent
lyth
defe
ficu
sem
cum
clef
ipfa
ferr
§.
run
Col
haf
§.
bin
ced
res
ter
lio
exp
seq
pro
cor
sto
coo

pria cum imagine Sancti, aut mysterij sub quo quæque Sodalitas militat. Sed vexillum militari, seu triangulari forma, nequaquam factum esse debet.

§. 17. Tum sequuntur secundum ordinem antiquitatis, vel dignitatis, Religiosi, modo & ordine ut infra præscribetur de Clero sæculari. Quilibet post suam Crucem eunt velo in quo erit figura atriarchæ illius ordinis vel Sancti Titularis. Crux enim à Regularibus deferri debet cum velo pendente, seu pallio, ex Decreto Sacræ Rituum Congregationis 14 Ianuarij 1617. 19. d. f. lit. c. ad indicandam subiectionem & inferioritatem Cleri sæcularis; eâdem ratione, quâ Baculo Abbatiâli appenditur velum, seu sudarium nodo eiusdem, ad differentiam Baculi Episcopalis.

Gassanus part. 1. tit. 19. d. f. lit. c.

Carem. Epif. lib. 2. c. 37.

§. 18. Postmodum Curiales, & Officiales portantes intortitia accensa, inter quos ultimo loco ibunt nobiliores, & magistratus.

Carem. Epif. loco cit.

§. 19. Deinde Clerus sæcularis, hoc est, primò minister portans Crucem Ecclesiæ Cathedralis medijs inter duos Ceroferarios cum candelabris & cereis accensis; propè enim Crucem semper hinc inde Acolythi Ceroferarij, candelabra cum cereis accensis deferre debent, ex antiquissima Patrum institutione sicut enim cum in Choro diuina celebrantur officia, semper in altari Crux media inter duo candelabra cum cereis accensis adesse debet, ita cum in Choro Ecclesiastici per Ecclesiam, vel extra procedunt Crucem ipsam inter duos cereos in candelabris accensos deferre debent.

Casaldini in process. sac. process.

§. 20. Crucem sequuntur Clerici seminarij, si aderunt, & post eos Curati Ecclesiarum, tum Ecclesiæ Collegiatae, singulae deferentes suam Crucem cum hasta.

Carem. Epif. lib. 2. tit.

§. 21. Clerici sæculares sicut, & Religiosi, omnes bini non absque mysterio, ut notat S. Bernardus incedere debent, iuniores præcedunt, sequuntur seniores, quilibet suo ordine, & loco, pari passu, aequali inter se seruata, distantia, atque proportione trium videlicet, vel quatuor passuum, inuicem si opus fuerit se expectantes, ne fortè disgregentur & modestè eos qui sequuntur, obseruantes, nulloque sibilo vel strepitu procedentium silentium perturbantes. Omnes penè compositi, demissis ad terrâ oculis, corpore tamen erecto, grauitè ac modestè precibus aut cætui intèti procedunt: remoto risu, mutuoque colloquio, ioco, vago

Rit. Rom. tit. de Process.

*Concil. Tre-
uinc. Cola-
niens. sub
Hermann.
3. part. 5. ca.
28. & 29.*

oculorum aspectu, vel quavis alia dissolutione seu irreuerentia, ut nemini dantes illam offensionem violationibus obloquentium non sint obnoxij. Ab his enim tantò religiosius à Religiosis aliisque ecclesiasticis personis est abstinendum quantò à reliquis Christianis altiore in locum sublatis conspiciuntur, ut in eos tanquam in speculum Laici oculos coniciunt ex iisque sumant modestiæ ac pietatis exemplum quod imitentur. Grauißimum enim scandalum illud crimen est, quod ad blasphemandum nomen Domini, & exprobandum castris de Israel vera fidei & Catholice religionis hostibus ab his datur, qui dei & Catholice religionis præcipui debent esse protectores; & in omni Christiani populi supplicatione processione non solum non vel leuiter quidem offendere, sed pro culpis & offensionibus suis & aliorum omnium, sua contritione & eminente pietate se Deo irascenti murum opponere, eiusque furorẽ Sanctis orationibus gemitibus, lachrymis atque supplicis suis placare.

*Cerem. Epif.
lib. 2. cap. 3.*

§. 22. Ultimo loco incedit ecclesie cathedralis Clerus, qui omnes parati esse deberent paramentiß sibi competentibus, incipiendo à junioribus & inferioribus Ordine, videlicet primo Subdiaconi & Diaconi cum dalmaticis & tunicellis, deinde presbiteri cum planetis, ultimo loco dignitates cum pluuiabibus.

§. 23. Si Clerici deferant candelas accensas aut ramos cum libris processionalibus, qui incedent à dextris ramos aut candelas dextrã deferant, sinistri librum; qui verò à sinistris sinistrã accensum cereum elatum, æquali portione cum suo collateralis deferant alteram manum pectori admoventes vel eadem librum tenentes.

*Cerem. Epif.
lib. 2. cap. 13.*

§. 24. Post Clerum sequi debent alij quidam superpelliceis induti faces deferentes quas accendere debuerunt ante eleuationem Sanctissimi Sacramenti. Hos insequuntur duo thuriferarij cum duobus thuribulis & nauiculis thure repletis, continuo per viam processionis Sanctissimum Sacramentum incensantes.

*Cerem. Epif.
loco citato.*

§. 25. Post hos sequitur umbella sub qua Sacerdos portans monstrantiam cum Sanctissimo Sacramento capite directo incedit medius inter Diaconum & Subdiaconum paratos; si verò ij haberi non possent duo primarij viri id præstare, & simbrias anteriores pluuiatis eundo eleuare possunt.

§. 26. Ab

§. 26. Ab utraque umbellæ parte aliqui Clerici superpelliceis induti, aut aliqui viri honesti decenter *Carem Epif. lib. 2. cap. 33.* vestiti cum facibus accensis.

§. 27. Post umbellam Ceremoniarius cum socio vel vnus aut duo Clerici superpelliceis induti, pro Sacerdotis circumgestantis Sanctissimum Sacramentum, & Processionis occurrente necessitate.

§. 28. Tandem Magistratus, & alij Ciues, plebei, bini & bini inter quos primum locum obtinent Principes aut Governatores, omnes detectis capitibus cum intortitijs accensis deuotè orantes, quæ non antè extinguunt, quàm sub finem Processionis in Ecclesia cum sanctissimo Sacramento fuerit data benedictio.

§. 29. In principio Processionis omnes primùm Altari deinde Episcopo, si adsit, reuerentiam faciunt, pariter transeuntes ante Altare in quo Sanctissimum Sacramentum afferuatur, vel sacra hostia eleuatur omnes genuflectunt bini suo ordine, exceptis deferente Crucem cum ceroferarijs, qui nunquam genuflectere debent. Per angustiorem locum transeundo iunior præcedit, subsequitur senior, statimque dum angustiam loci transierint, eodem modo, quo prius, se iungunt & vbi procedentium numerus dispar fuerit duo vltimi medium habent seniore, qui etiam poterit solus, maximè si fuerit Prælatus aut loci superior, post alios incedere.

Castaldus de Processionibus.

§. 30. In omnibus Processionibus Sanctissimi Sacramenti, dum Sacerdos portans SS. Sacramentum discedit ab Altari, Clerus vel Sacerdos dictus incipit Hymnum *Tange lingua, &c.*

§. 31. Per viam Processionis cantantur Antiphonæ, Psalmi, Hymni, vel Litaniz, iuxta præscriptum Ritualis Romani aliorumque Processionalium librorum. Antiphonæ quidem à Cantoribus incipiuntur, reliquis omnibus simul prosequentibus, Psalmi vero & Hymni ab iisdem Cantoribus inchoantur, cæteris alternatim prosequentibus, videlicet à medio, & infra leniores primùm versum, à medio & supra iuniores secundum versum; & sic deinceps alternatim vsque ad finem æquali disciplina prosequuntur. Si cantanda erunt Litaniz Cantores in medio Processionis ipsas inchoant, reliqui omnes simul vel respondent, vel si solemniter cantantur eadem repetendo pariter cantant, interim qui silent, ad ea quæ ab alijs cantantur

tur attendant, cauentes maximè ne inuicem temporis colloquantur & alios perturbent.

§. 32. In Processionibus Sanctissimi Sacramenti per totam viam omnes debent esse aperto capite. In aliis autem dum per Ecclesiam proceditur erunt aperto Capite: extra Ecclesiam verò (si non deferantur Sanctorum Reliquiæ) caput tegunt: cum ante imaginem Sanctorum transeunt caput detegunt, & ante altare per viam Constructa detecto & inclinato capite eadem reuerentiam faciunt.

§. 33. Si in via Processionis ad aliquam Ecclesiam diuertendum erit, illius loci Clerus super pellicem vel si fuerint Regulares, habitu sui ordinis induat, vsque ad Ecclesiam suam ianuam obuiam procedere, & que suffitu thuris excipere debent, & si cantentur Litaniam vel aliud. Cantores ianuam Ecclesiam ingressi desistant, à cantu & ibi sono campanarum atque Organorum excipiantur; & ubi ante Altare ad hoc preparatum Celebrans peruenit: Cantores incipiunt altiori & solemniori tono Antiphonam Titularis illius Ecclesiam, deinde subdunt versum, & Celebrans dicit Orationem.

*Cerem. Epis.
lib. 2. c. 33.*

§. 34. Cauendum ne in Processionibus actus scenici, vel ludicri, & indecori intermiscantur, sed omnia cum grauitate & deuotione fiant ac procedant.

*Act. Pro-
vinc. & Ca-
roli Borro-
m. lib. 2. de
Process. SS.
Sacrament.
Cerem. Epis.
lib. 2. c. 33.*

§. 35. Nullæ statuae, imagines, aut Reliquiæ Sanctorum siue Sanctarum in Processionibus SS. Sacramenti deferendæ essent, sed solum Sanctissimum Sacramentum, vt veteris instituti, Ecclesiamque Romanæ matris consuetudinis est, pio, religiosoque apparatu ferendum esset; Si verò contingat aliquam statuam piæ alicui Confraternitati præferri (cui tamen iuxta Ceremoniale Episcoporum potius præferendum esset) ea deferri debet per Clericos Sacris initiatos & linteatos seu in eorum defectu non à contemptibilibus, sed honestis ac spectatis viris pal- leatis, quoad fieri potest, & aperto capite omni cum reuerentia & deuotione. Nunquam verò capsulæ quantumcunque pretiosæ in quibus nullæ sunt approbata reliquiæ venerationis causa in processionibus deferendæ, aut in Ecclesijs ipsis populo exhibendæ sunt.

§. 36. Non tam ex consuetudine aliqua pia quam detestabili abusu introductum conspicitur, quod ple-

risq
proc
gent
eunt
pau
feru
§.
gini
cuiu
tion
D
van
Chri
Sac
tans
Strat
cum
bus:
qui
illos
mar
toru
scr
ym
cong
agis
iefta
dæ
ues
min
alte
cūse
tua
nisi
usu
pim
ubi
tar
li d
fac
eti
cr
cin
qu

risque in locis puella nubiles, seculariter compta, procis cinctæ, risui, ioco, aliisque leuitatibus indulgentes in Processionibus seu supplicationibus præeunt; atque Crucem, Reliquias, vel statuas Sanctorum parua cum reuerentia & ædificatione gestant ac deferunt.

§. 37. Prætereà cauendum ne Beatissima Mariæ Virginis aut cuiusuis Sancti vel Sanctæ plures quàm vna, cuiusuis mysterij statua modo supradicto in supplicationibus deferatur, vti ex hoc decreto constat.

Nihil prope tam Sanctum est, quod secularium hominum vanitas non trahat in abusum: Ecclesia de thesauro corporis Christi exultans, circumfert longis Processionibus, etiam extra Sacras aedes. Hostiam illam salutarem, videlicet simul repræsentans itineris Christi historiam qui dum quaereret salutem nostram in medio populi versatus est, & uniuersam Iudeam circumambulauit docens & agrotos sanans, discipulis comitantibus: quamobrem & Sanctorum reliquias & imagines eorum, qui vestigia eius secuti sunt simul circumferimus, significantes illos nunc cum ipso regnare & triumphare in celis: Qua memoria debet pijs esse incunda & lata Verum huc secularium stultorum vanitas irrepit, & adhibentur etiam ludi prophanæ & scurriles magno strepitu, ac quasi ad bellum procedendum esset tympana pulsantur, & ociosa Spectacula eduntur rebus istis non congruentia, quibus populus delectatus à rebus quæ processionem aguntur, auocatur. Mandamus idcirco, ut iuxta Casarea Mandati reformationem, quicquid non valet ad deuotionem excitandam ex processionibus remaneat. Sed sint processionibus cõposita graues & modesta, absint risus, soci, & confabulationes & orent homines, aut suauiter corde ac voce modulentur, nec B. Virginis aut alterius cuiuslibet S. plures quàm imago vna unius cuiusq; circumferatur ne videatur magnas & paruas cultas & incultas statuas inspicere & non sursum mente in celum subducta rem significatam potius cogitare: at ubi populus vanus noluerit hunc abusum corrigere & insolentiam prohibere, mandamus & precipimus Sacerdotibus & Clero ne talibus Processionibus intersint ubi iram Dei non verò misericordiam, in nos prouocamus.

§. 38. Processio quoque cum SS. Sacramento non tam longi itineris circuitu institui debet, ne aut populi deuotio languescat, aut computationibus aliisque factis indecoris & irreligiosis occasio præbeatur, vel etiam populi deuotio languescat. Quod enim sacrae processionibus per agros & campos magno itineris circuitu certis anni temporibus peraguntur, rationem quidem habet, nempe quod populus oriet, vt segetes

*Concil pro-
vinc Colo-
nien. sub
Berthanno
§. part 9. c. 8*

ac fruges terræ à Domino conferentur. Verùm ut alia plurima, ita & hic mos hominum malitia deprauatus est, quod per occasionem talis deamulationis, quæ Deo placando erat instituta, pleraque scelera committantur. Quamobrem satius videtur, ut hæc, aliaque supplicationes ac processiones, cum contentu Episcopi Diocesani ita contrahantur & abbrevientur, ut omnis scandali & irreuerentiæ tollatur occasio & viarum longitudine deuotio non tepescat, sed intra templi spatia vel oppidi seu pagi septa religiosè fiant, ac in templo, loco preceationibus peculiariter dedicato, orretur Deus, habeaturque tum pius, tum rei ac temporis conueniens ad populum commonitorius sermo.

*Concil Pro-
vinc. Cole-
nien. sub A-
dolpho 3. in
sens. & de-
cret. c. nihil
prope tam
Sanctum
pag 451. &
452.*

§. 39. Similiter in sacris supplicationibus vel Processionibus nullæ Sanctorum, aut sacratum historiarum, ne ipsius quidem Saluatoris à personatis Adolescentibus, aut alijs repræsentationes fieri debent, vel quidquam exhiberi quod possit intuentium animos ab eo, quod in supplicatione potissimum spectandum est, ad serapere Hinc etiam abrogandæ sunt commestrationes, comotationes, choreæ, tripudia pulsatis tympanis, atque saltationes quæ occasione festorum Sanctissimi Sacramenti, vel Dedicationis Ecclesiarum Parochialium solent fieri, quæ etsi olim potuerint fuisse testimonia publicæ lætitiæ, gaudijque Spiritualis ut animo simul & corpore fideles Davidis exemplo exultarent, in memoriam tantæ solemnitatis, modo tamen ex morum corruptela multis peccatis lasciuia & turpitudinis sunt obnoxia.

§. 40. Præterea salutares huiusmodi cautela adhibendæ sunt circa personatus & processionales historias in templis, & publicis supplicationibus occasione aliquarum festiuarum exhiberi solitas per quas scilicet Christi Sanctorum vel aliorum quorumcumque siue viuorum siue mortuorum personæ, miracula, vel res quomodo liber gestæ repræsentantur, quæ omnino abrogandæ, vel nullis, etiam cuiuslibet instituti Religiosis aliter permitti, quàm sub præuio examine & permisso Ordinariorum, Diocesano; ne quidquam in eiusmodi actionibus exhibeatur quod sit à veritate vel pietate alienum, quodque oblectet magis oculos carnis quàm mentis, vnde sæpè euevit, ut populus in istiusmodi spectaculis sic absorbeat, ut cultus & reuerentia angustissimo Sacramento tunc maximè exhibenda, non sine offendiculo, pro dolor, negli-

negli
Sacr
natu
uece
§. 4
nini
§.
mixt
vnqu
Atqu
quod
mar
cum
§.
stiffi
enir
men
mor
dem
rect
hun
duc
nes
ven
§
riu
est
col
vel
ofe
da
tio
tra
—
D
z.

negligatur, cum populus à debita ipsius ter maximi Sacramenti veneratione, & oratione ad curiosum ornatus puerilis, & quasi comica cuiusdam actionis auocetur aspectum.

§. 41. Aduertant Sacerdotes, qui posteriores sunt, ne nimium se elongent à SS. Sacramento.

§. 42. Continuatè, vniformiter, & sine vlla intermissione laicorum Religiosi & Clerici incedere, nec vnquam subsistere debent; nisi necessitas id postulet. Atque si contingat eos transire ante SS. Sacramentum quod fortè defertur ab alijs non propterea debent firmare se, multò minus vna Processio, aliam sibi obuiam cum Monstrantia SS. Sacramenti benedicere.

§. 43. Dum Celebrans benedicit populum cum Sanctissimo Sacramento hunc ritum seruare debet: stans enim versus populum Monstrantiam cum SS. Sacramento ante pectus tenet deinde eleuat illam decenti mora, non super caput, sed tantum ad oculos, & eodem modo illud demittit infra pectus, mox iterum recta attollit vnde ad pectus, & deinde ad sinistrum humerum mox ad dexterum, & rursus ante pectus ducit, ibique aliquantulum sistit, quasi peracta ad omnes partes mundi Cruce eam etiam omnibus præbeat venerandam, tum gyrum perficit ac reponit.

§. 45. Ad processionem bene instituendam necessarium quoque videtur vt magistratus loci in quo Processio institui contingit tempestiue præmoneatur ad cohibendam & coercendam impiorum insolentiam, vel ad impediendum ne in via, qua procedendum erit, osculenta aut poculenta vendantur, vel ad remouenda quaecumque alia, quæ ad excitandam veram deuotionem non faciunt, sed potius ad vanitatem animos trahunt, & à Sanctis cogitationibus auocant.

TITVLVS VI.

De Oratione publica & solemnè, indicta pro re gratulacione coram SS. Sacramento, quæ dicitur Quadragesima Horarum.

1. **V**T hæc tam sancta tamque laudabilis actio vbique nunc recepta, & à sanctæ memoriæ

M 7

Clemente